

ДЕЛ ОД ПОСЕТИТЕ НА ГРАДОВИ ВО СВЕТОТ ВО ПУБЛИКАЦИЈАТА „СВЕТОТ НА ДЛАНКА“ НА СЛАВЕ КАТИН

Татковината на Кемал Ататурк е земјата на го-лемите контрасти, а Истанбул е најголем економски и кул-турен центар кој се протега на три морски брега и се прос-тира на седум ридови. Тој е градот на Јустинијан I кој бил роден во селото Таор, кај Скопје, во Македонија, а бил византиски цар, император на Источното Римско Царство

За многу луѓе на светот е предизвик да се по-сети татковината на Кемал Ататурк. Земјата на го-лемите контрасти, која се разликува од онаа Тур-ција во минатото. Земјата која била освоена од Алек-сан-дар Македонски и приклучена кон Македонската Империја. Потоа империјата во која беше и Македонија цели пет векови. Кемал Ататурк чии родители потекнуваат од Македонија, од селото Коџаџик, Дебарско (а тој се води дека бил роден во Солун), е човекот кој животот го посветил на Турција и на неј-зината посреќна иднина.

Човекот кој, меѓу дру-гото, ја одбулил турската жена, ја одвоил верата од државата и го вовел латинското писмо во турскиот јазик. Тој е човекот кој е широко прифатен од на-родните маси. Затоа нашето патување беше пре-диз-вик и во исто време големо задоволство.

Најпрво, ја посетивме метрополата Истанбул која се протега на три морски брега и се прос-тира на седум ридови. Тоа е Би-зан-ти-нион, римски Константинопол и турски Истан-бул. Јуж-ните Словени и Македонците отсекогаш го викале Цари-град.

Ме-ну-вањето на овие имиња е последица на прет-ход-ни-те драматични настани околу овој град, за кого се гра-бале повеќе народи: царот Константин во 330 го-дина од н.е. го прогласил за престолнина на Ис-точ-ното Римско Царство, па според владе-телот го до-бил името Константинопол; на 29 мај 1453 година го ос-воил турскиот султан Мехмед Втори Фатих (Ос-војувач) по што градот бил наречен Истанбул.

Градот се развил по должината на бре-говите на Босфорот, Злат-ниот Рог, Мраморното Море и на околните рит-чиња, па тешко е да се каже каде тој завршува, а ка--де почнуваат приградските на-селби. Сепак, поз-нати се и убавите туристички квар-тови: Станбул, ме-ѓу Златниот Рог и Мраморното Море; Бејоглу, меѓу Злат--ниот Рог и западниот брег на Босфорот; Ис-ка-дар или Скутари на источниот брег на Босфорот; и Ка-дикеј по најуг од Искадар, главно, на брегот на Мраморното Море.

Бизантион, Цариград, Константинопол, Истанбул. Доста имиња за единствениот босфорски град. Доста страници во историјата говорат за неговата многувековност и опстојување. Славата го следи уште од моментот кога рим-скиот император Константин решил да ја пресели прес--толнината од Рим во Визант, како што тогаш се на-ре--кувал Истанбул. Денес тоа е град со многубројни све--доштва за културно-историското минато, со споменици од византискиот и од отоманскиот пе-риод, а во исто време е најголем економски и кул-турен центар на современа Република Турција. Всуш-ност, Истанбул е раскрсница на азиската и ев-роп-ската култура, цивилизација и религија. Тој, всушност, претставува врата од север кон југ и од исток кон запад.

Тур--ските истражувачи велат дека ни неговите по-сто-јани жители не ги знаат доволно сите не-го-ви убавини. Не се знае ни точниот број на неговото на--селение. Според официјалните документи, во Ис-тан-бул живеат околу 10 милиони жители. Добрите поз-на--вачи на турските прилики, пак, тврдат дека тој број изнесува повеќе од 12 милиони жители. Освен тоа, градот се-којдневно го посетуваат илјадници намерници и ту-ристи. Друг интересен податок е дека во овој град се собираат 40 отсто од средствата, што како данок се слеваат во касата во целата држава. Тоа доволно зборува за моќта на Истанбул, градот на Босфорот во со-вре-мена Турција.

Инаку, Станбул не само што е најстар дел од градот, туку е и најбогат со културно-историски споменици; от-таму, тој е најважен туристички кварт на Истан-бул. Н-е-кои од неговите зна--ме-ни-тости ги оштетил или уништил забот на вре-мето; не--кои настрадале од природни непогоди, пред сè од зе-мјотреси или исчезнале во честите пожари, додека, пак, некои имале и поинаква судбина.

Во Истанбул има над 50 царски палати и други културно-историски споменици. Најпознатата меѓу нив е палатата на Топкапи со преубавите царски одаи и хареми. Да споменам дека во музејот “Топкапи” ги видовме и специјалните чинии што ја менуваат бојата при допир со отров, наменети само за царевите. Без здивоста навме и пред дијамантот познат како “Кашички ел-мас” и пред камата украсена со дијаманти и други не-проценливо вредни предмети.

Над Истанбул доминира „Аја Софија“. На по-сепителот ќе му биде тешко врз основа на денешниот изглед да ја открие променливата судбина на оваа градба. Сто и педесет години е славена како светско чудо и секој и се восхитува, зашто таа е споменик на високата култура, архитектура и градителски човечки дострели, и таков споменик што веќе никогаш не е изграден. На денешниот по-сепител му е тешко, врз основа на надворешниот изглед на оваа црква, да го сфати исчезнатиот сјај на Византија.

Променливата судбина на „Аја Софија“ од христијанска црква над црквите до исламска џамија, конечно до денешен музеј, насекаде остави траги: во формата, многуте досидувања и пре-сидувања, дополнувања и измени. Само величествената купола, чие кубе се наоѓа 56 метри во височина од што над не загуби ништо од својата непроценлива вредност и убавина. Таа им послужи на многу источнички џамии како модел. Царот Константин Велики прв изградил црква на местото на денешна „Аја Софија“ кога Визант, под ново име - Константинопол, го прогласил за главен град на Источното Римско Царство во 336 година, а оваа црква ја нарекол „Голема црква“.

Двесте години подоцна „Аја Софија“, а со неа и голем дел од Константинопол, изгореле во пожарот за време на бунтот против царот Јустинијан. Но, Јустинијан, пак, изградил црква, поголема и поубава отколку порано. Антемие од Трал и Изидор од Милет, најславни градители на Источното Римско Царство, ги направиле скиците. Царот не-преки-на-то го следел развојот на овој проект. Еден ангел на сон му ги покажал плановите за градење, се по-тело кај народот. Градежните работи чинеле 36.000 килограми злато. Шест години, десетици илјади занаетчи ги собирале сите скапоцености на Источното Римско Царство, најблескавиот мермер, најубавите столбови. Златни мозаици ги краселе ѕидовите.

пишува: СЛАВЕ КАТИН□□□